

RECENZJA
magisterskiego programu edukacyjnego
"Strategie i praktyki edukacji włączającej",
specjalność 016 Edukacja specjalna realizowanego na
Kijowskim Uniwersytecie im. Borysa Grinczenki

Program edukacyjny "Strategie i praktyki edukacji włączającej" jest niezwykle istotny z punktu widzenia rozwoju wysokiej jakości edukacji włączającej na Ukrainie. Procesy integracji europejskiej zachodzące na Ukrainie implikują wprowadzenie międzynarodowego podejścia do edukacji dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a tym samym do szkolenia specjalistów do pracy z tymi dziećmi w inkluzyjnym środowisku edukacyjnym.

Polskie doświadczenia edukacji włączającej sięgają końca lat osiemdziesiątych XX wieku. Wtedy to powstało pierwsze przedszkole, w którym wspólnie wychowaniem i edukacją objęto dzieci neuronormatywne i dzieci z niepełnosprawnościami. Dlatego też proces opracowywania programu edukacyjnego odbywał się w ścisłej współpracy z polskimi specjalistami, a w szczególności wykładowcami Instytutu Pedagogiki Specjalnej w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (Warszawa, Polska). Zaprojektowano specjalny moduł kształcenia o charakterze fakultatywnym o nazwie "Edukacja integracyjna i włączająca (polskie doświadczenia)", który daje możliwość studiowania obieralnego bloku dyscyplin.

W procesie pracy nad programem kształcenia grupa robocza wzięła pod uwagę zarówno wymagania Standardu Szkolnictwa Wyższego Ukrainy w specjalności 016 Pedagogika Specjalna, jak i wymagania polskiego Standardu Ram Kwalifikacji dla Kształcenia Specjalistycznego, które – naszym zdaniem – zapewnią wysokiej jakości kształcenie wysoko wykwalifikowanych specjalistów konkurencyjnych na ukraińskim rynku pracy. Uzyskanie polskiego dyplomu kompetencyjnego przez studentów szkół wyższych, który zawiera zakres studiowanych dyscyplin, rozwijane kompetencje i efekty uczenia się, zwiększy możliwości zatrudnienia przyszłych absolwentów nie tylko na Ukrainie, ale także w Polsce.

Proponowane treści mają na celu zarówno studiowanie strategii, tj. podstawowych kierunków działalności pedagogicznej pedagoga specjalnego w integracyjnej przestrzeni edukacyjnej, jak i badanie konkretnych praktycznych aspektów działalności pedagogicznej, które zapewnią skuteczne wsparcie

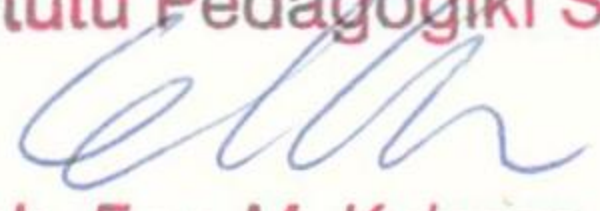
psychologiczno-pedagogiczne dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i jego rodzinie. W związku z tym treść zarówno obowiązkowej, jak i obieralnej części programu kształcenia wyraźnie wskazuje na rozwój kompetencji w zakresie diagnozowania specjalnych potrzeb edukacyjnych, planowania i wdrażania indywidualnej trajektorii edukacyjnej dziecka ze specjalnymi potrzebami oraz monitorowania skuteczności edukacji włączającej.

Naszym zdaniem wprowadzenie programu edukacyjnego "Strategie i praktyki edukacji włączającej" nie tylko przyczyni się do skutecznego przygotowania przyszłych specjalistów do działań zawodowych w inkluzyjnym środowisku edukacyjnym, ale także stworzy solidne podstawy do wspólnych badań w dziedzinie edukacji specjalnej i włączającej przez nauczycieli i studentów Kijowskiego Uniwersytetu im. Borysa Grinczenki i Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej.

Warszawa, 18.05.2023

Recenzent:

Profesor Akademii Pedagogiki Specjalnej im.
Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej (Polska),
Dyrektor Instytutu Pedagogiki Specjalnej

Ewa M. KULESZA
DYREKTOR
Instytutu Pedagogiki Specjalnej

dr hab. Ewa M. Kulesza, prof. APS

Рецензія
на освітньо-професійну програму
016.00.03 Стратегії і практики інклюзивного навчання
зі спеціальності 016 Спеціальна освіта
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

Освітньо-професійна програма «Стратегії і практики інклюзивного навчання», розроблена професорсько-викладацьким складом кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, є важливою у контексті покращення інклюзивного навчання в Україні та забезпечення якості надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами.

Як позитивну характеристику варто підкреслити спрямованість освітньо-професійної програми на підготовку координаторів інклюзивного навчання, що повністю узгоджується з провідними світовими тенденціями у сфері організації та впровадження інклюзивної освіти.

На наш погляд, освітньо-професійна програма «Стратегії і практики інклюзивного навчання» є вкрай потрібною у вищій освіті України, оскільки вона надає ефективні можливості для професійного розвитку вступникам з педагогічною освітою, які мотивовані на внесення позитивних змін як загалом у вітчизняному інклюзивному освітньому просторі, так і у просторі своїх закладів освіти зокрема.

Зміст обов'язкової частини освітньо-професійної програми укладено відповідно до вимог Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 016 Спеціальна освіта для другого (магістерського) рівня вищої освіти і спрямовано на формування компетентностей і результатів навчання, визначених у Стандарті. Крім того, варто відзначити глибину і якість визначених університетом компетентностей (СКу11, СКу12) і результатів навчання (РНу15, РНу16), що забезпечують унікальність цієї програми серед аналогічних у вищій освіті України. Оволодіння вищезазначеними компетентностями і результатами навчання дасть змогу випускнику бути здатним до організації, впровадження та моніторингу інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами та до координації діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, що сприятиме позитивним перетворенням у вітчизняній інклюзивній освіті.

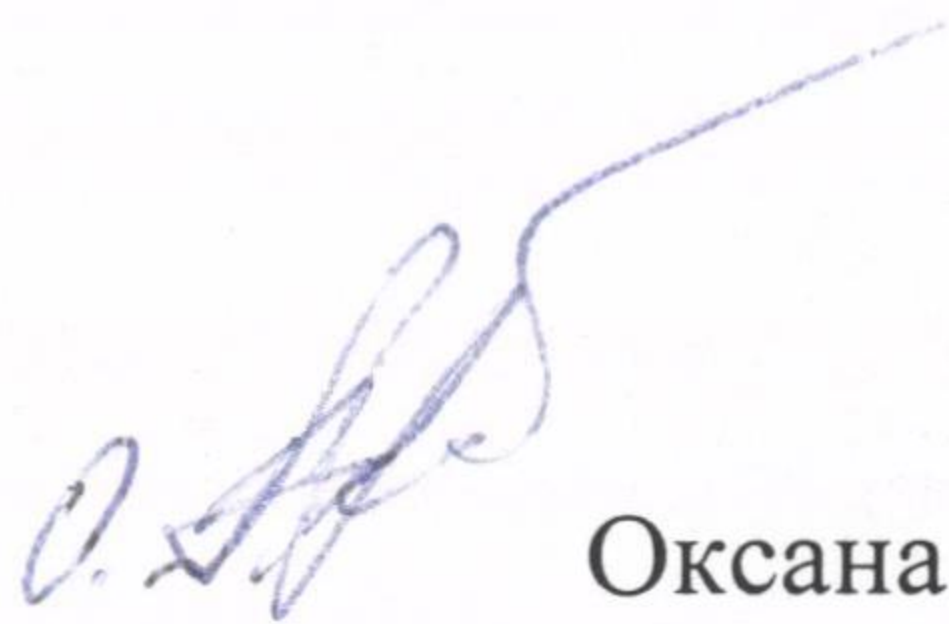
Родзинкою цієї освітньо-професійної програми є закладена на етапі її проектування можливість академічної мобільності здобувачів вищої освіти до

Варшавської Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської, під час якої майбутні лідери у сфері здійснення позитивних перетворень у вітчизняному інклюзивному освітньому просторі матимуть змогу оволодіти польським досвідом з планування, організації, реалізації та моніторингу інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами. На наш погляд, вибір студентами вибіркового блоку 1 «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід)» також забезпечить широкі можливості для інформальної та неформальної освіти у контексті розвитку власної мовленнєвої компетентності у сфері іноземної мови.

Отже, освітньо-професійна програма 016.00.03 Стратегії і практики інклюзивного навчання Київського університету імені Бориса Грінченка є актуальною, інноваційною та необхідною у контексті розвитку освіти в Україні.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук,
начальник відділу професійного розвитку
педагогічних працівників
державної установи
«Український інститут розвитку освіти»

Оксана ФЕДОРЕНКО

Зі мною О. Федоренко

*Засвідчується наявність
відділу організаційного
та юридичного забезпечення*

С. Саукович

Рецензія
на освітньо-професійну програму
016.00.03 Стратегії і практики інклюзивного навчання
зі спеціальності 016 Спеціальна освіта
для другого магістерського рівня вищої освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

Нова освітньо-професійна програма «Стратегії і практики інклюзивного навчання», розроблена кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, є результатом тривалої професійної і наукової діяльності професорсько-викладацького складу кафедри, який свою місію вбачає у розбудові якісної інклюзивної освіти в Україні.

Актуальність цієї освітньої програми зумовлена потребою модернізації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами, які є найбільш вразливою категорією у вітчизняному освітньому просторі та наразі несуть найбільші освітні втрати.

Насьогодні в Україні наявна досить ефективна система супроводу дітей з функціональними обмеженнями у загальноосвітньому просторі, втім, однією з проблем, що потребує нагального вирішення, є відсутність у закладах освіти фахівця, здатного виконувати функції координатора інклюзивного навчання.

Тому ідея розроблення освітньої програми у професійній колаборації з колегами із Варшавської Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської, у фокусі якої є підготовка координатора, лідера, менеджера інклюзивного навчання, заслуговує на увагу та підтримку наукової та освітянської спільнот.

Освітня програма має помітну унікальність, що полягає у підготовці фахівців, які зможуть у закладі освіти ефективно виконувати функції з планування, організації, координації та моніторингу інклюзивного навчання і забезпечення особливих освітніх потреб дітей.

Окрім того, варто підкреслити врахування розробниками не лише Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 016 Спеціальна освіта для другого (магістерського) рівня, а й польського Стандарту підготовки до професійної діяльності спеціального педагога. До обов'язкової частини, присвяченої формуванню фахових компетентностей, що забезпечують виконання національного Стандарту вищої освіти зі спеціальності 016 Спеціальна освіта, належать навчальні дисципліни («Актуальні проблеми та методологія досліджень у спеціальній та інклюзивній освіті», «Оцінювання особливих освітніх потреб у дітей та консультативний супровід родин та

фахівців», «Технології інклюзивного навчання та створення інклюзивного освітнього середовища», «Технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії для дітей з особливими освітніми потребами», «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти»), чотири види виробничих практик, написання і захист магістерської роботи. Логіка вибудови фахових дисциплін відтворює логіку професійної діяльності фахівця зі спеціальної освіти закладу дошкільної та загальної середньої освіти, здатного здійснювати оцінку особливих освітніх потреб дітей, планувати й реалізовувати індивідуальний освітній маршрут, координувати діяльність команди психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Для розвитку лідерських якостей та навичок формування команди передбачено тренінг з лідерства та командоутворення.

Принципово важливим є забезпечення варіативності в освітній програмі, що полягає у використанні потенціалу, наявного як в українській, так і в польській освітній системі. Це представлено через надану можливість здобувачам обрати вибірковий блок 1 «Інтегрована та інклюзивна освіта (польський досвід)», викладання якого забезпечуватимуть викладачі Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (м. Варшава) – провідного закладу вищої освіти з підготовки фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти у Польщі.

Принагідно також зазначити, що логіка побудови змісту освітньо-професійної програми забезпечує поглиблення фахових компетентностей у сфері спеціальної педагогіки і спеціальної психології, спеціальної дидактики, діагностики особливих освітніх потреб, планування, реалізації та моніторингу заходів підтримки дітей та їхніх родин, методик навчання і виховання дітей в інклюзивному освітньому середовищі.

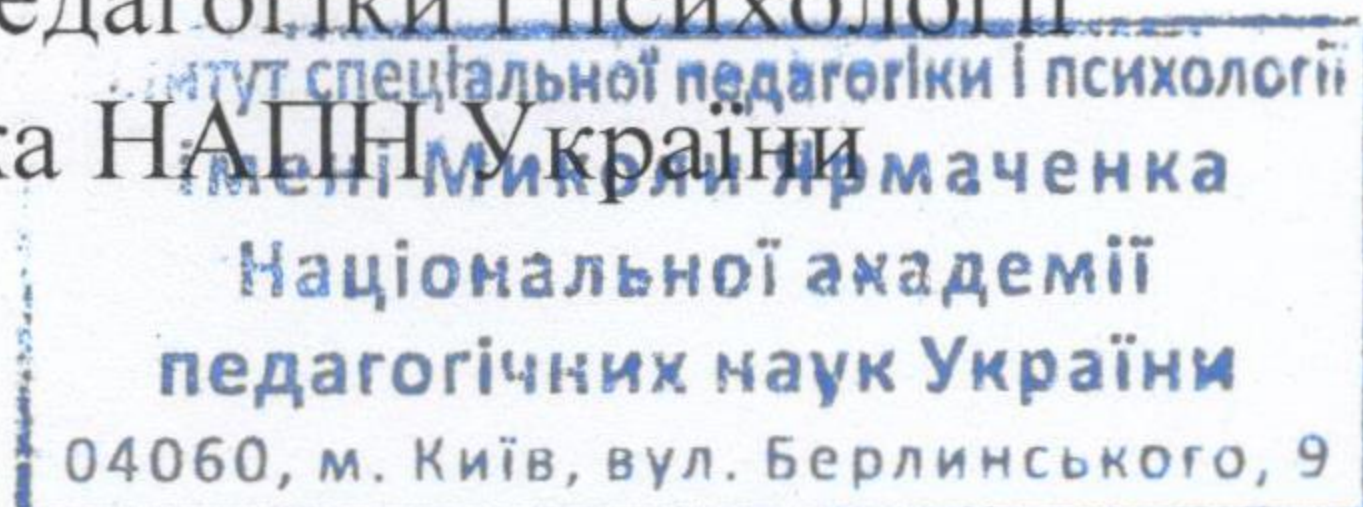
На наш погляд, магістерська освітньо-професійна програма 016.00.03 Стратегії і практики інклюзивного навчання зі спеціальності 016 Спеціальна освіта Київського університету імені Бориса Грінченка є часом і буде корисною у контексті розбудови якісної інклюзивної освіти в Україні.

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор, дійсний член НАПН України,
радник директора,
почесний директор

Інституту спеціальної педагогіки і психології

імені Миколи Ярмаченка НАПН України

В'ячеслав ЗАСЕНКО